

**CONTRACTUL DE VÂNZARE A BUNURILOR DE CONSUM
ȘI PROPUNEREA MODIFICATĂ DE DIRECTIVĂ PRIVIND ANUMITE ASPECTE
REFERITOARE LA CONTRACTELE DE VÂNZĂRI DE BUNURI**

Valentin CAZACU, *dr., lector univ.,
Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

Abstract: *The present paper briefly analyzes the provisions of the Amended proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on certain aspects concerning contracts for sales of goods. The study focuses on the main changes proposed in the new text, comparing them with the provisions of the Directive 1999/44/EC, which will be repealed if the proposal will be approved. It also highlights the role of the amended proposal for a Directive in achieving a higher level of consumer protection.*

Keywords: *sales of goods, Digital Single Market, full harmonization, consumer protection, conformity with the contract, remedies for lack of conformity.*

Introducere

Comisia Europeană a prezentat la 9 decembrie 2015, în cadrul Strategiei privind piața unică digitală⁶⁶, două propuneri de directive⁶⁷ a căror scop este contribuirea „la stimularea creșterii economice prin crearea unei adevărate piețe unice digitale care să aducă beneficii atât consumatorilor, cât și întreprinderilor, prin eliminarea principalelor bariere legate de dreptul contractelor care stau în calea comerțului transfrontalier”.

Aceste propuneri de directive își au originea în constatarea de către Comisie a faptului că procentul consumatorilor care fac cumpărături online dintr-o altă țară UE este mai mic decât cel al consumatorilor care fac cumpărături online la nivel național. Conform unui sondaj Eurostat⁶⁸, dintre consumatorii care au utilizat internetul în 2014, doar 18% au făcut cumpărături online dintr-o altă țară UE, în timp ce 55% au efectuat cumpărături online la nivel național.

Motivul unei asemenea diferențe procentuale constă în lipsa de încredere a consumatorilor în efectuarea cumpărăturilor online la nivel transfrontalier, deoarece aceștia se consideră mai bine protejați de către dreptul național, atunci când cumpără online în propria țară.

Diferențele dintre regimurile juridice naționale existente constituie, de asemenea, un obstacol în calea respectării eficiente a drepturilor consumatorilor. În acest mod, consumatorii ratează oportunitățile de a beneficia de reducerile de prețuri la multe din produsele existente pe piața diferitor țări europene.

Unul dintre principalele obstacole, care încă împiedică dezvoltarea completă a pieței unice digitale, este existența diferențelor între dreptul contractual al statelor membre. Aceste diferențe contribuie la întârzierea dezvoltării Europei în comparație cu alte piețe, astfel Comisia a repropus, în Strategia privind piața unică digitală, simplificarea și stimularea comerțului electronic transfrontalier prin armonizarea maximă a celor mai relevante norme aplicabile vânzării online de bunuri și furnizării de conținut digital, eliminând astfel incertitudinea determinată de diversitatea legislațiilor naționale și, în același timp, asigurând un nivel ridicat de protecție a consumatorilor⁶⁹.

La 31.10.2017 Comisia a prezentat o propunere modificată de Directivă *privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzări de bunuri*⁷⁰. Aceasta introduce norme care au scopul de a armoniza maxim, în special, aspectele referitoare la conformitatea bunurilor, măsurile reparatorii aflate la dispoziția consumatorului în caz de lipsă de conformitate și modalitățile de exercitare a acestor măsuri reparatorii.

Propunerea modificată de directivă este compusă din 24 de articole, multe dintre care provin din Directiva 1999/44/CE *privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe* și din propunerea de Regulament *privind Legislația europeană comună în materie de vânzare*⁷¹, însă sunt prezente și unele noutăți importante care au obiectivul de a spori nivelul de protecție a consumatorilor.

⁶⁶ Comunicarea Comisiei către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor, *O strategie privind piața unică digitală pentru Europa*, 06 mai 2015, COM (2015) 192 final;

⁶⁷ Propunerea de directivă a Parlamentului european și a Consiliului *privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzări online și alte tipuri de vânzare la distanță de bunuri*, 09 decembrie 2015, COM (2015) 635 final; Propunerea de directivă a Parlamentului european și a Consiliului *privind anumite aspecte referitoare la contractele de furnizare de conținut digital*, 09 decembrie 2015, COM (2015) 634 final;

⁶⁸ Sondajul Eurostat privind utilizarea TIC în gospodării și de către persoanele fizice (2014).

⁶⁹ Comunicarea Comisiei către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor, *O strategie privind piața unică digitală pentru Europa*, 06 mai 2015, COM (2015) 192 final;

⁷⁰ COM (2017) 637 final, 31 octombrie 2017;

⁷¹ COM (2011) 635 final din 11 octombrie 2011, propunerea de Regulament *privind o legislație europeană comună în materie de vânzare*. Propunerea a avut obiectivul de introducere în țările membre UE a unui regim juridic comun opțional în materia vânzării (*Common European Sales Law - CESL*), la

Domeniul de aplicare

Deși inițial, conform propunerii de Directivă a Comisiei din 09.12.2015, domeniul de aplicare a fost stabilit doar pentru contractele de vânzări online și alte tipuri de contracte de vânzări de bunuri la distanță, între comercianți și consumatori, în propunerea modificată de Directivă a Comisiei din 31.10.2017, domeniul de aplicare este extins și la contractele de vânzări „față în față”. În expunerea de motive a propunerii modificate de Directivă din 31.10.2017, Comisia arată cum s-a ajuns la extinderea domeniului de aplicare și la vânzările „față în față”, această extindere fiind rezultatul negocierilor interinstituționale⁷².

Considerăm oportună și binevenită această extindere a domeniului de aplicare și la vânzările „față în față”, deoarece altminteri s-ar fi ajuns la o fragmentare juridică care ar fi rezultat ca urmare a regimurilor juridice diferite care reglementează contractele de vânzare la distanță și contractele de vânzare „față în față” de bunuri. Un regim juridic unitar aplicabil tuturor contractelor de vânzare, indiferent de canalul de vânzări este benefic atât pentru comercianți, cât și pentru consumatori și va contribui la crearea unui cadru juridic coerent, contribuind la funcționarea eficientă a pieței interne.

Nu vor intra în domeniul de aplicare vânzările între comercianți (așa numitele B2B), precum și vânzările de bunuri care au ca obiect suporturi materiale pe care sunt stocate conținuturi digitale, atunci când suporturile materiale au fost folosite exclusiv ca mijloc de transport pentru furnizarea de conținut digital consumatorului. De asemenea, sunt excluse din domeniul de aplicare contractele de prestare de servicii, însă, în cazul contractelor de vânzare care prevăd atât vânzarea de bunuri, cât și prestarea de servicii, directiva se va aplica părții din contract referitoare la vânzarea de bunuri.

Conformitatea cu contractul

Propunerea modificată de Directivă stabilește mai întâi criteriile pe care mărfurile trebuie să le îndeplinească pentru a fi considerate conforme cu contractul. Aceste criterii sunt pe deplin armonizate prin impunerea unei combinații de cerințe obiective și subiective.

În primul rând, conformitatea trebuie mai întâi evaluată în baza cerințelor stabilite de părți: bunul trebuie să respecte cantitatea, calitatea și descrierea prevăzute de contract, precum și să poseze calitățile esențiale sau modelului prezentat de către vânzător consumatorului; trebuie să prezinte calitățile și capacitățile de funcționare indicate în orice declarație precontractuală care face parte integrantă din contract și să fie adecvat pentru orice utilizare specială dorită de consumator și acceptată de către vânzător⁷³.

În al doilea rând, bunul trebuie să prezinte, de asemenea, cerințe de conformitate referitoare la utilizarea acestora: corespund tuturor scopurilor pentru care bunurile cu aceeași descriere sunt utilizate în mod normal; bunurile trebuie să fie însoțite de toate accesoriile, inclusiv ambalajul, instrucțiunile de instalare sau alte instrucțiuni pe care consumatorul le așteaptă să le primească și trebuie să aibă calitățile și capacitățile de funcționare obișnuite pentru bunurile de același tip și la care consumatorul se poate aștepta în mod rezonabil, ținând seama atât de natura bunurilor, cât și de orice declarații publice făcute de vânzător, reprezentantul său ori alte persoane din lanțul de distribuție, inclusiv producătorul⁷⁴.

Ca și în Directiva 1999/44/CE, vânzătorul nu va răspunde pentru declarațiile publice, dacă demonstrează că nu cunoștea și nu ar fi putut, în mod rezonabil, să cunoască declarația în cauză sau declarația a fost rectificată înainte de încheierea contractului ori decizia de a achiziționa bunurile nu ar fi putut fi influențată de declarație.

Bunurile vor fi considerate ca nefiind în conformitate cu contractul și în cazul în care neconformitatea rezultă din instalarea incorectă, art. 6 din propunerea modificată de Directivă, precizând,

care părțile contractelor de vânzare-cumpărare transfrontaliere, ar fi putut recurge ca o alternativă la legea națională care ar fi fost aplicată altminteri în temeiul normelor dreptului internațional privat.

⁷² „Prin prezenta propunere modificată, care extinde domeniul de aplicare al propunerii sale inițiale pentru a include vânzările „față în față”, Comisia răspunde evoluțiilor menționate mai sus în negocierile interinstituționale, ținând seama de concluziile verificării adecvării și ale evaluării impactului realizate de Serviciul de Cercetare al Parlamentului European, astfel cum au fost prezentate în detaliu în documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește propunerea modificată”.

⁷³ Art. 4 din propunerea modificată de Directivă;

⁷⁴ Art. 5 din propunerea modificată de Directivă;

în termeni similari Directivei 1999/44/CE, că instalarea incorectă să fi fost efectuată de vânzător sau a rezultat din cauza greșelilor din instrucțiunile de instalare.

O noutate, față de Directiva 1999/44/CE, o reprezintă prevederea art. 7 din propunerea modificată de Directivă, care impune în sarcina vânzătorului obligația de garanție pentru evicțiune, precizând că bunurile trebuie să fie libere de orice drepturi ale terților, inclusiv drepturile de proprietate intelectuală.

Momentul relevant pentru stabilirea conformității bunurilor cu contractul este fixat ca fiind momentul livrării bunurilor către consumator sau către un terț ori către un transportator desemnat de acesta⁷⁵.

Pentru evitarea eludării normelor privind responsabilitatea pentru lipsa de conformitate cu contractul și pentru a asigura un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, propunerea modificată de Directivă prevede că orice derogare de la normele imperative referitoare la cerințele de conformitate, în detrimentul intereselor consumatorilor, este valabilă numai dacă consumatorul a fost informat în mod expres cu privire la condițiile specifice ale bunului și le-a acceptat în mod expres în momentul încheierii contractului⁷⁶.

O noutate importantă în comparație cu directiva 1999/44/CE este extinderea perioadei de 6 luni la cea de 2 ani, perioadă în care consumatorul se va putea prevala de prezumția de conformitate, adică de prezumția că lipsa de conformitate a existat la momentul livrării bunului⁷⁷. În acest sens, propunerea modificată de Directivă urmărește să ajusteze perioada de inversare a sarcinii probei în favoarea consumatorului cu perioada de garanție a vânzătorului pentru lipsa de conformitate⁷⁸.

În privința termenului în care consumatorul are dreptul la o măsură reparatorie, este de menționat că acesta a rămas de 2 ani de la momentul relevant pentru stabilirea conformității. O unică noutate este prevăzută în art. 14 din propunerea modificată de Directivă, care precizează că în cazul în care, în temeiul legislației interne a statelor membre, exercitarea măsurilor reparatorii sunt supuse unui termen de prescripție, acesta este de minim 2 ani de la momentul relevant pentru stabilirea conformității cu contractul.

Măsurile reparatorii aflate la dispoziția consumatorului în cazul neconformității bunurilor cu contractul

Un aspect relevant de noutate este eliminarea obligației în sarcina consumatorului de notificare a neconformității, care era prevăzută de Directiva 1999/44/CE și trebuia efectuată în termen de 2 luni de la descoperirea neconformității de către consumator. În acest sens, în caz de adoptare a directivei, statele membre nu vor putea adopta sau menține în vigoare norme care ar impune notificarea neconformității către vânzător în decursul unui anumit termen cu decăderea consumatorului din dreptul la garanție, în caz de omitere a termenului respectiv.

Propunerea modificată de Directivă armonizează deplin ierarhia măsurilor reparatorii aflate la dispoziția consumatorului în cazul neconformității bunului, această ierarhie fiind deja prevăzută în Directiva 1999/44/CE. În prezent, normele în vigoare în statele membre referitoare la ierarhia măsurilor reparatorii sunt diferite, existând diferențe notabile. Majoritatea statelor membre au adoptat norme care impun o ierarhie a măsurilor reparatorii aflate la dispoziția consumatorului. Totuși câteva state membre acordă consumatorului libertatea de alegere a măsurii reparatorii pe care să o exercite sau au prevăzut și alte măsuri reparatorii suplimentare, ca de ex. dreptul consumatorului de a respinge bunurile neconforme într-un termen scurt⁷⁹. Aceste diferențe sunt considerate ca fiind unul din principalele obstacole care împiedică dezvoltarea pieței interne⁸⁰.

Art. 9 enumeră măsurile reparatorii aflate la dispoziția consumatorului în cazul neconformității cu contractul.

⁷⁵ Art. 8 din propunerea modificată de Directivă;

⁷⁶ Art. 4, alin. 3 din propunerea modificată de Directivă;

⁷⁷ Art. 8, alin. 3 din propunerea modificată de Directivă;

⁷⁸ Fanelli, Maria Giovanni. *Le nuove proposte di direttiva sulla vendita on line e a distanza di beni e sulla fornitura di contenuti digitali*, Contratto e impresa/Europa, 1/2016, pag. 363;

⁷⁹ Expunerea de motive a propunerii de directivă privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzări online și alte tipuri de vânzare la distanță de bunuri, pag. 6;

⁸⁰ Considerandele 4 și 26 din propunerea modificată de Directivă;

În primul rând, consumatorul poate alege între reparația și înlocuirea bunului⁸¹, cu excepția cazului în care opțiunea aleasă ar fi imposibilă, ilegală sau, în comparație cu cealaltă opțiune disponibilă, ar impune asupra vânzătorului costuri care ar fi disproporționate⁸². Aceste măsuri reparatorii trebuie efectuate de către vânzător într-o perioadă rezonabilă de timp și fără inconveniente semnificative pentru consumator⁸³. La determinarea termenului rezonabil se ține cont de natura bunurilor și de scopul pentru care consumatorul a solicitat bunurile în cauză⁸⁴.

În al doilea rând, consumatorul are dreptul la o reducere proporțională a prețului sau la rezoluțiunea contractului în cazul în care neconformitatea nu a fost sau nu poate fi remediată de către vânzător⁸⁵.

Spre deosebire de prevederile Directivei 1999/44/CE, consumatorul va avea dreptul să rezoluționeze contractul chiar și atunci când neconformitatea este minoră⁸⁶. De asemenea, consumatorul va avea dreptul de a refuza plata unei părți restante din prețul bunurilor, până în momentul în care vânzătorul aduce bunurile în conformitate cu contractul.

Un aspect negativ al propunerii modificate de Directivă este faptul că printre măsurile reparatorii aflate la dispoziția consumatorului, nu se regăsește dreptul acestuia de a putea returna imediat bunurile cumpărate și de a-i fi rambursat prețul plătit, atunci când bunurile nu sunt conforme cu contractul; acest drept al consumatorului fiind prevăzut în 6 state membre (Grecia, Portugalia, Irlanda, Marea Britanie, Danemarca, Lituania). Eventuala aprobare a Directivei va avea drept consecință reducerea nivelului de protecție a consumatorilor statele membre menționate⁸⁷.

Profesorul Marco Loos menționează în lucrarea sa⁸⁸ că, de fapt, eventuala adoptare a Directivei va diminua nivelul de protecție a consumatorilor în 12 state membre, întrucât în aceste state membre termenul de garanție de 2 ani poate fi prelungit, devenind mai mare, în anumite circumstanțe, de ex. suspendarea termenului de garanție pentru perioada cât bunurile se află la reparație, și consumatorul nu se poate folosi de bunurile respective, sau pe durata negocierilor între consumator și vânzător referitoare la alegerea măsurilor reparatorii.

În ceea ce privește rezoluțiunea contractului de către consumator, trebuie menționat că aceasta va avea loc, dacă a fost notificată vânzătorului, notificarea fiind posibilă prin orice mijloc⁸⁹. Totuși, propunerea modificată de Directivă nu prevede momentul în care rezoluțiunea își va produce efectele, acest moment va putea fi determinat în baza legii naționale aplicabile.

Consumatorul va avea dreptul și la rezoluțiunea parțială a contractului în cazul în care a achiziționat mai multe bunuri, iar neconformitatea se referă doar la unul sau unele din bunuri, precum și în raport cu orice alte bunuri pe care consumatorul le-a achiziționat ca accesoriu al bunurilor neconforme⁹⁰.

⁸¹ Art. 9, alin. 1 din propunerea modificată de Directivă;

⁸² Art. 11 din propunerea modificată de Directivă;

⁸³ Art. 9, alin. 2 din propunerea modificată de Directivă;

⁸⁴ *Ibidem*;

⁸⁵ Art. 9, alin. 3 din propunerea modificată de Directivă;

⁸⁶ Art. 3, alin. 6 din Directiva 1999/44/CE exclude dreptul consumatorului de a rezoluționa contractul în cazul în care neconformitatea este minoră. Conform considerandului 29 din propunerea modificată de Directivă: „*Având în vedere că dreptul la rezoluțiunea contractului din cauza neconformității este o măsură reparatorie importantă care se aplică în cazul în care reparația sau înlocuirea nu este fezabilă sau a eșuat, consumatorul ar trebui să beneficieze și de dreptul la rezoluțiunea contractului în cazul în care neconformitatea este minoră. S-ar oferi astfel un stimulent puternic de a remedia, într-un stadiu incipient, toate cazurile de neconformitate*”

⁸⁷ Rosa MilàRafel, *The Directive Proposals on Online Sales and Supply of Digital Content (Part II): conformity and remedies of lack of conformity*, Revista de Internet, Derecho y Política, nr. 24, February, 2017, pag. 54;

⁸⁸ Loos, Marco. *Not Good but Certainly Content: The Proposals for European Harmonisation of Online and Distance Selling of Goods and the Supply of Digital Content*. In I. Claeys & E. Terry (Eds.), *Digital Content and Distance Sales: New Developments at EU Level*, Intersentia. doi:10.1017/9781780686035.002, pag. 19-20;

⁸⁹ Art. 13 din propunerea modificată de Directivă;

⁹⁰ Art. 13, alin. 2 din propunerea modificată de Directivă;

Rezoluțiunea contractului va avea ca efect repunerea părților în situația anterioară, astfel vânzătorul este obligat să ramburseze consumatorului prețul plătit în termen de cel mult 14 zile de la data notificării, iar consumatorul este obligat să returneze bunurile neconforme, pe cheltuiuala vânzătorului, tot în termen de maximum 14 zile.

Consumatorul este obligat să plătească pentru diminuarea valorii bunurilor numai în măsura în care aceasta depășește amortizarea prin utilizare normală. Plata pentru diminuarea valorii nu depășește prețul plătit pentru bunuri. Atunci când bunurile nu pot fi returnate din cauza distrugerii sau pierderii, consumatorul plătește vânzătorului valoarea monetară pe care bunurile neconforme ar fi avut-o la data la care returnarea ar fi urmat să aibă loc, în cazul în care acestea ar fi fost păstrate de către consumator fără să fi fost distruse sau pierdute până la acea dată, cu excepția cazului în care distrugerea sau pierderea a fost cauzată de o neconformitate a bunurilor cu contractul⁹¹.

Concluzii

Considerăm că propunerea modificată de Directivă va avea un impact benefic atât pentru întreprinderi, cât și pentru consumatori.

Este oportună și binevenită extinderea domeniului de aplicare și la vânzările „față în față”, fiind evitată fragmentarea juridică care ar fi impus regimuri juridice diferite în privința contractelor de vânzare la distanță și a contractelor de vânzare „față în față”.

Armonizarea domeniului contractelor de vânzare a bunurilor de consum, ar trebui să aibă drept consecință diminuarea costurilor pentru întreprinderi, care nu vor mai trebui să țină cont de diversitatea normelor din diferite state și respectiv vor beneficia de un nivel mai înalt de certitudine juridică în acest domeniu.

Consumatorii probabil vor efectua mai multe achiziții online din alte state membre, adică va spori încrederea acestora în achizițiile transfrontaliere, deoarece la momentul cumpărării aceștia vor ști că pot beneficia de aceleași drepturi, indiferent de statul membru în care se află vânzătorul.

Pentru o sporire a nivelului de protecție a consumatorului, considerăm ca ar fi fost oportună introducerea, printre măsurile reparatorii aflate la dispoziția consumatorului, a dreptului acestuia de a putea returna imediat bunurile cumpărate și de a-i fi rambursat prețul plătit, atunci când bunurile nu sunt conforme cu contractul.

Bibliografie:

1. FANELLI, Maria Giovanni. *Le nuove proposte di direttiva sulla vendita on line e a distanza di beni e sulla fornitura di contenuti digitali*, Contratto e impresa/Europa, 1/2016, pag. 355-374, ISSN 1127-2872.
2. LOOS, Marco. *Not Good but Certainly Content: The Proposals for European Harmonisation of Online and Distance Selling of Goods and the Supply of Digital Content*. In I. Claeys & E. Terry (Eds.), *Digital Content and Distance Sales: New Developments at EU Level* (pp. 3-54). Intersentia. doi:10.1017/9781780686035.002, Online ISBN: 9781780686035.
3. MILA RAFEL, Rosa. The Directive Proposals on Online Sales and Supply of Digital Content (Part I): will the new rules attain their objective of reducing legal complexity. IDP. In: *Derecho y Politica*, nr. 23, December, 2016, pag. 1-14, ISSN 1699-8154.
4. MILA RAFEL, Rosa. The Directive Proposals on Online Sales and Supply of Digital Content (Part II): conformity and remedies of lack of conformity, IDP. In: *Derecho y Politica*, nr. 24, February, 2017, pag. 50-63, ISSN 1699-8154.
5. Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte referitoare la contractele de furnizare de conținut digital [COM(2015) 634 final – 2015/0287 (COD)] și propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare online și la alte tipuri de contracte de vânzare la distanță de bunuri [COM(2015) 635 final – 2015/0288 (COD)], Brussels, 27 aprilie 2016, J. Of. al UE.
6. Comunicarea Comisiei către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor, In: *O strategie privind piața unică digitală pentru Europa*, 2015, 06 mai, COM (2015) 192 final.

⁹¹ Art. 13, alin. 3, lit. c) și d) din propunerea modificată de Directivă;

7. Directiva 1999/44/CE privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe.
8. Propunerea de directivă a Parlamentului european și a Consiliului *privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzări online și alte tipuri de vânzare la distanță de bunuri*, 2015, 09 decembrie, COM (2015) [online][citat12.10.2018]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0634>
9. Propunerea de directivă a Parlamentului european și a Consiliului *privind anumite aspecte referitoare la contractele de furnizare de conținut digital*, 09 decembrie 2015, COM (2015) 634 final.
10. Propunerea de Regulament *privind o legislație europeană comună în materie de vânzare*, 11 octombrie 2011, COM (2011) 635 final.
11. Propunerea modificată de directivă a Parlamentului european și a Consiliului *privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzări de bunuri*, 31 octombrie 2017, COM (2017) 637 final.